

Hodnocení disertační práce

Mgr. Alena Nohavová

Psychologické souvislosti hlasu a sebepojetí jedince

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta 2012

Vedoucí práce: prof. PaedDr. Iva Stuchlíková, CSc.

Autorka předložené disertace Mgr. Alena Nohavová na několika místech své práce říká, že téma studie je vyjádřeno jejím názvem, což však můžeme po přečtení považovat za zjednodušující a skromné, neboť se jedná o teoreticky a výzkumně velmi bohatý text, který se dotýká různých oblastí psychologie, pedagogiky, psychoterapie, hlasové výchovy, filozofie, sémantiky a sémiotiky atd., aby autorka popsala a vyjádřila výzkum koncepce psychosomatické hlasové výchovy ve vztahu k vývoji sebepojetí u vysokoškolských studentů se zaměřením na učitelskou profesi. Podle informací z práce se Mgr. Nohavová zabývá touto problematikou kolem deseti let, což je patrné z promyšlenosti a důkladnosti textu.

Disertační práce se skládá obligátně z části teoretické a výzkumné, přičemž obvykle první kapitoly jsou úvodem k vlastnímu výzkumu. I když autorka tuto logiku nenarušuje, má již první část práce samostatnou hodnotu a představuje vlastní vědecký přínos. Svou teorii buduje autorka na řadě myšlenkových koncepcí, z nichž jedna z hlavních je psychosomatická hlasová výchova L. Válkové, kde se využívá myšlenky propojení hlasového výrazu s charakteristikami osobnosti a obecným předmětem práce je vztah mezi rozvojem hlasu a vývojem sebepojetí. Hlas je svým způsobem nedoceněný nástroj ve výchově i v psychoterapii, i když někteří terapeuti si tuto skutečnost akceptují (např. F. Knobloch ve své integrované psychoterapii), přece jen se tomuto fenoménu věnují okrajově. Souvislost rozvoje hlasu s rozvojem osobnosti si spíše uvědomuje řada hlasových pedagogů, ale obvykle tyto myšlenky nevyjadřují v psychologické koncepci; za všechny můžeme jmenovat brněnské pěvce manžele Barovi či bychom chtěli autorku upozornit na práce hudebního pedagoga Františka Lýska (1904 – 1977). Pro vysvětlení vztahů mezi hlasem a sebepojetím jedince je používán pojem exprese a expresivita podle pojetí N. Goodmana ve Slavíkové interpretaci. Dále se autorka zabývá významy hlasového výrazu, které mohou vést k Jáské zkušenosti, což je zvláštní typ poznání,

kteří bývá uvědomováno až při reflexi. Psychosomatická hlasová výchova má vést k rozvoji hlasové mohoucnosti, jejíž model autorka konstruuje pomocí vnějších a vnitřních činitelů. Podobně důmyslně je myšlenkově rozpracována druhá stránka vztahu, tedy jak rozvoj hlasové mohoucnosti vede k rozvoji sebepojetí. Při pojednání o sebepojetí je v práci citována především publikace *Psychologie osobnosti* z roku 2010 pod red. M. Blatného.

Celý text teoretické části práce je důmyslně až sofistikovaně zkonstruován a není důvod proti němu hledat námitek. Pokračující výzkumná část práce není také označena jako „výzkum“, ale případně nese název „empirické ověřování“. Autorka zvolila smíšený, tedy kvalitativní a kvantitativní typ výzkumu, kdy pro kvalitativní zkoumání používá introspekce a metodu případových studií, a při kvantitativním přístupu používá Dotazníku charakteristik hlasu vlastní konstrukce a dotazník sebehodnocení SLCS-R (ve zpracování M. Machanové, 2009). Zkoumané osoby jsou především posluchači pedagogické fakulty, neboť – což považujeme za cenné – výzkum a celá studie směřuje do zkvalitnění práce pedagogů a ne do oblasti péče o hlas pěveckých profesionálů, kam jsou zpravidla tato bádání orientována. Metodologicky se získávání informací opírá o osvědčené postupy (J. Hendl), v kvantitativním výzkumu jsou uvedeny běžné statistické procedury, použita je také faktorová analýza. Získané výsledky autorka interpretuje směrem do své teoretické koncepce, kterou více-méně potvrzuje, a také do praktické výuky posluchačů psychosomatické hlasové výchovy či do jiných koncepcí sebezkušenostní přípravy studentů, pro kterou přinesly pozitivní zjištění.

Disertační práce Mgr. Aleny Nohavové je svým způsobem mimořádná: představuje velmi teoreticky propracovaný koncept na hranicích několika oborů i praktických pedagogických a terapeutických aktivit. Její prostudování není jednoduché a spíše než zásadní otázky, může vyvolávat řadu dílčích dotazů, a proto bychom si dovolili pro průběh obhajoby následující otázky:

1. Jak se na rozvoji hlasové mohoucnosti podílí tělové schéma jedince?
2. Je v kurzu *Hlasová a řečová výchova* využíván pohyb ve smyslu např. prvků psychogymnastiky, evet. práce s hudebním nástrojem? („*Zpívat jsem začala až na mších, při kterých jsem hrála na varhany. Nešlo nezpívat, když mě doprovázel tak krásný zvuk píšťal.*“ S. 10.)
3. Jaké je nebezpečí, že psychosomatická hlasová výchova může mít v některých případech inhibiční vliv na rozvoj sebepojetí?

Předložená disertační práce Mgr. Aleny Nohavové *Psychologické souvislosti hlasu a sebepojetí jedince* splňuje podle našeho názoru odborné, metodologické i aplikační požadavky kladené na písemnou práci pro získání titulu Ph.D., a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Brně, 20. října 2012

prof. PhDr. Evžen Řehulka, CSc.
vedoucí katedry psychologie
Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity
Brno